

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבני משכן אבנה

פרשת דברים תשפ"ד 006 ♦ עמוד א'

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

עמוד הענן

נאמר בקרא (במדבר פרק כא פסוק א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ-עָרֹד יֹשֵׁב הַנְּגֹב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבֹּן מִמֶּנּוּ שָׁבִי: ופירש רש"י על אתר וז"ל

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי: שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכו', כדאיתא בר"ה (הף ג.) * ועמלק מעולם רצועת מרדות לישראל, מזומן בכל עת לפורענות, עכ"ל.

הענן שימש גם למלחמה

וז"ל הירושלמי (יומא פ"א, ה"א) מהו דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים כי מת התייר הגדול שהיה תר להם את הדרך, עכ"ל.

והיינו שמת אהרן שבזכותו היו העננים, ועתה שמת נסתלקו העננים. והעננים היו 'תייר גדול' - שתר להם הדרך.

וכמו שמפורש בפסוק (שמות יג, כא) "וזה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה".

ויתר על כן מצאנו בקריאת ים סוף, ששימש הענן אף למלחמה, כמ"ש (שם יד, יט - כ) וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים הַהַלֵךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עֲמוּד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֲנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֵר אֶת-הַלְּיָלָה וְלֹא-קָרַב זֶה אֶל-זֶה כָּל-הַלַּיְלָה: בפשטות "ולא-קרב זה אל-זה", דהיינו לא קרבו וגם לא נלחמו זה עם זה כל הלילה.

אולם מבאר רש"י (שם) וז"ל, "וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם": להבדיל בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, ולקבל חצים ובליסטראות של מצרים, עכ"ל. כלומר ששימש עמוד הענן גם במלחמה.^א

^א וז"ל הגמרא, תנא: הוא סיחון, הוא ערד, הוא כנען, סיחון - שדומה לסייה במדבר, כנען - על שם מלכותו, ומה שמו - ערד שמו. ועין תוס' (שם) וז"ל במדרש אמרינן דהיינו עמלק ע"ש, אולם עין ברבינו בחיי (חקת כא, א) וז"ל וי"א שהוא סיחון מלך האמורי, ונקרא כנעני כי כל אמורי כנעני, עכ"ל.

^ב ועין בשפתי חכמים (שם, אות ל) שדן בדברי רש"י, האם עמוד הענן או מלאך ה', קיבל את החצים ובליסטראות, ע"ש.

^ג ועין במאור ושמש (במדבר פ' בהעלותך) וז"ל נמצא שהנו"ן היא סמיכה לכנסת ישראל בסדר הא"ב הרומז על חסד, וגם הנו"ן היא חרב נוקמת נקם ברית כשהוא בהיפוך אתוון בסדר תשר"ק - שהיא גבורה כנ"ל. ועל דרך זה יבואר הכתוב (שמות יד יט) וַיִּסַּע מִלֶּאךָ הָאֱלֹהִים וְגו' וַיִּסַּע עֲמוּד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם, רצה לומר הענן רומז להשתי נונין, דהיינו הנו"ן שהיא סמיכה לכנסת ישראל נוסע מפניהם, ורצה לומר כסדר הא"ב שהוא חסד. והנו"ן השנייה שהיא חרב נוקמת הלך לאחוריהם, ורצה לומר בסדר תשר"ק שהוא גבורה לעשות נקמה במצרים, ע"ש.

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבני משכן אבנה

פרשת דברים תשפ"ז 006 ♦ עמוד ב'

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

וכן מצינו ברבינו בחיי (שם, שם, כה) וז"ל, וְיִסַּר אֶת אֶפְנֵי מִרְפְּבֹתָיו: על דרך הפשט כיון שהשקיף בהם בעמוד אש השורף כל עץ שבכלי מלחמתם ועמוד ענן שהיה מלחלח הקרקע, היו המרכבות נשמטות וסר כחם לגמרי, עכ"ל. ולכך כשנסתלק כח הלוחם - העננים, בא הכנעני להלחם. וכמו שמפורש בדברי חז"ל (ילק"ש, במדבר פי, רמז תשכ"ח) וז"ל, ר' שמעון בן יוחאי אומר כי בא ישראל דרך האתרים כיון שמת אהרן אמרו מת אהרן הכהן הגדול שבהם והלך התייר הגדול שלהן ועמוד ענן שהיה עושה להן מלחמה הרי שעה שנלך ונלחם בהם, עכ"ל.

הקב"ה נלחם דרך הענן

וכן אמרו על הקב"ה, (ילק"ש שמות, טו, רמז רמו) וז"ל, כשהוא יוצא למלחמה אינו יוצא אלא יחידי שנאמר ה' איש מלחמה [ט"ו, ג] וכן הוא אומר וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל וכו'.

ובעומק זו מלחמה של ה' על ידי הענן, כמ"ש במשכיל לדוד (שמות יג, כא) וז"ל, דע"כ צריכת למימר שהקב"ה בכבודו היה מוליך עמוד הענן, כדכתיב, (שמות יג, כא) "וְהָיָה הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמֻּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ עַכ"ל.

פנימיות המלחמה - שלום

וכידוע, ענן שורשו ביסוד המים, וטבע המים שאינם נלחמים, היפך טבע האש שהוא - מלחמה. ולכך באו עננים ע"י אהרן שמדתו שלום¹. והיינו שהענן נלחם שיהא 'שלום'. ולא מלחמה כפשוטו.

¹ ועין זוה"ק (ח"ב דף נא:): וז"ל ויסע עמוד הענן מפניהם מאן עמוד הענן דא, רבי יוסי אמר דא הוא עננא דאתחזי תדיר עם שכינתא, עכ"ל. ועין מהר"ל (נצח ישראל פרק נד) וז"ל, וענני כבוד היו על ידי אהרן, כבר אמרנו לך כי על ידי אהרן היה החבור של הקדוש ברוך הוא עם ישראל, כמו שתמצא בכל מקום כאשר היה נגלה השכינה בתחתונים - היה על ידי ענני כבוד, ע"ש. ועין במנחם ציון (בשלח) וז"ל כי מה שהיה נקרא הולך הוא משום שהשי"ת בכבודו ובעצמו הוליכו לפניו, ע"ש. וע"ע באריכות ביושר דברי אמת (בשלח, רש"י בד"ה לנחותם הדרך)

² כגון (עובדיה א, יח) "וְהָיָה בֵּית יִצְעָקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֲשָׂו לְקֵשׁ וְדִלְקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם וְלֹא־יִהְיֶה שְׂרִיד לְבֵית עֲשָׂו כִּי ה' דִּבֶּר". ועוד הרבה בחז"ל.

³ עין בעקידת יצחק (במדבר שער פא), וז"ל ולזה נאמר עליו ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל (במדבר כ') כי הנה העם כלו האנשים והנשים והטף הרגישו כי בחסרונו חסר להם ענין השלום מהיות על זה השיעור מהשמירה ולזה ספדו והלילו עליו כלם, ע"ש.

⁴ ועין מהר"ל (נצח ישראל פרק נד) וז"ל מפני כי כבר התבאר מענין אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומקרב את הבריות ביחד (אבות פ"א מ"ב), לכך היה אהרן מקשר את ישראל ומאחדם יחד. וכן בעבודה במד' שכן ובמזבח, שהוא אחד, אל השם יתברך שהוא אחד, ובוה היה עושה שלום וקשור בין ישראל ובין אביהם שבשמים. וזהו תכלית הקשור והאחדות שהיה על ידי אהרן וכו', ע"ש.

⁵ ועין אוצר עדן הגנוז (ח"ד סימן א)

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבבי משכן אבנה

פרשת דברים תשפ"ד 006 ♦ עמוד ג'

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

והבן מאוד מאוד, שזהו פנימיות המלחמה^ט, שלכך במלחמה פותחים תחלה בשלום.

ראשית המלחמה שלום, כדברי הרמב"ם הידועים (מלכים פ"ו ה"א) וז"ל, אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, עכ"ל.

וכן אחרית המלחמה - שלום. וזה נגלה בפרט במלחמה האחרונה, שאחריתה משיח - שלום.

מלחמה מכח ארון ברית ה'

כתב בפנים יפות (במדבר כא, ב) וז"ל בתחילה הוליך אותם הענן דכתיב (שמות יג, כא) "וְהָיָה הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמֹּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ", אבל כשנסתלק ענן הכבוד הלכו דרך ארון ברית ה' שהלך לפנייהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה עכ"ל^א.

ואף בארון ברית ה' יש בו כח מלחמה^ב, כמו שנתבאר לעיל^ג 'אור - ו', מלחמה של שער הנו"ן שהיא המלחמה בעמלק^ד בכל דור ודור. ובפרט בדור האחרון, מלחמה מכח הארון.

^ט ועין בעקידת יצחק (במדבר שער פא) וז"ל, הנה כבר יודיעו בזה שהמלחמה אינה נרצית להם בעבור הדבר אשר הוא לוחם ולא בעבור דבר העושק ונלוז אשר בה כ"א בעבור בקשת הטוב והמנוחה אשר בסוף, ע"ש באריכות.

^א ועין במסכתות קטנות מסכת דרך ארץ (פרק שלום) וז"ל, ר' יוסי הגלילי אומר אף שמו של משיח נקרא שלום, שנאמר (ישעיהו ט, ה) אֲבִיעֵד שְׁרָר־ שְׁלוֹם, עכ"ל.

ועי' בשפתי כהן (במדבר ז, כט) וז"ל שלום בגמטריה זהו משיח עכ"ל.

^א רבי אליהו מזרחי (במדבר כא, א) וז"ל, כששמע הכנעני שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד, ואינו נוסע יש- ראל עכשו אלא אחרי הארון בלבד, שלא נשאר להם מכל אותם שהיו נוסעים עמהם אלא הארון, בא להלחם עמהם, עכ"ל.

^ב כמפורש בפסוק (במדבר י, לה) "וַיְהִי בְּנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמְהוּ הִנֵּה וַיִּפְצֹל אֵיבֵיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאִיךָ מִפְּנֵיךָ". וניתן לשמוע את השיעור - 'חנוכה 080 שער הנו"ן תשפ"ב' שמוסבר בארוכה עומק שער הנו"ן שמאיר מכח הארון. (מספר השיעור בקול הלשון #32438857)

^ג המבט הפנימי 004 - ספר מלחמות השם.

^ד ניתן לשמוע את השיעור - 'פורים 032 בירור ארבע מצוות פורים תשע"ג' שמוסבר מלחמה בהמן (עמלק) מגילוי שער הנו"ן. (מספר השיעור בקול הלשון #1132544)

המבט הפנימי

מאורעות הזמן מבעל בלבבי משכן אבנה

פרשת מטות-מסעי תשפ"ד 005 ♦ עמוד ד'

מלחמה - אתחלתא דגאולה (מגילה יז ע"ב)

מלחמה - אתחלתא דגאולה

(מגילה יז. ע"ב)

ושואלים: ומה ראו לומר ברכת "גאולה" כברכה שביעית במספר? אמר רבא: מתוך שמסורת בידינו שעתידין ישראל ליגאל בשנה השביעית (השמיטה) לפיכך קבעוה בשביעית. ושואלים: והא [והרי] אמר מר [החכם]: בשנה הששית לשנות השמיטה של ימות המשיח ישמעו קולות, בשנה השביעית יהיו מלחמות, ובמוצאי שביעית משיח בן דוד בא, הרי שלא תהיה הגאולה בשביעית אלא לאחריה! ומשיבים: בכל זאת מלחמה זו נמי [גם כן] אתחלתא [התחלת] הגאולה היא ולכן שייך לומר שהגאולה בשביעית.

כל שבוע מבט פנימי חדש

